

רשומות

הצעות חוק

6 בדצמבר 1965

675

י"ב בכסלו תשכ"ו

עמוד

46	חוק הדרכונים (תיקון מס' 2), תשכ"ו—1965
48	חוק הבניסה לישראל (תיקון), תשכ"ו—1965
50	חוק לתיקון פקודת המועצות המקומיות, תשכ"ו—1965

חוק הדרכונים (תיקון מס' 2), תשכ"ו-1965

1. בחלקת סעיף 2 במקום סעיף 2 לחוק הדרכונים, תשי"ב-1952¹ (להלן - החוק העיקרי), יבוא:
2. "למי ניתן דרכון או תעודת מעבר
- (א) דרכון יינתן לפי בקשה -
- (1) למי שרכש את האזרחות הישראלית עם לידתו;
- (2) לכל אזרח ישראלי אחר ששהה בישראל שנה, או שיש נסיבות המצדיקות לדעת השר ליתן לו דרכון אף אם שהה בארץ פחות משנה.
- (ב) תעודת מעבר תינתן -
- (1) למי שאיננו אזרח ישראלי או למי שאזרחותו בלתי מוגדרת או מסופקת;
- (2) לאזרח ישראלי שאיננו זכאי לקבל דרכון לפי סעיף קטן (א), או אף למי שזכאי לקבלו - אם ביקש תעודת מעבר ובמקרים מיוחדים."
2. אחרי סעיף 6 לחוק העיקרי יבוא:
- הוספת הסעיפים 6א ו-6ב
- 6א. "סיווג לענין דרכונים בחוץ לארץ
- (א) השר רשאי, באישור הממשלה, לקבוע סוגים של אזרחים ישראליים שבהיותם בחוץ לארץ לא יינתן להם דרכון ולא יוארך תקפו של דרכון שבידם, אלא לצורך שיבתם לישראל, זולת אם יש נסיבות מיוחדות המצדיקות לדעת השר מתן דרכון או הארכת תקפו אף שלא לצורך שיבתם לישראל.
- (ב) אין בהוראת סעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכויות השר לפי סעיף 6.
- 6ב. השר רשאי לדרוש מבעל דרכון או תעודת מעבר שימציא את הדרר כון או את תעודת המעבר לידיו, או ליד מי שצויין בדרישה, לשם אחת או יותר מאלה:
- (1) ביטול הדרכון או תעודת המעבר אם פקע תקפם;
- (2) חידושם אם נתקבלו;
- (3) שינוי פרט הרשום בהם;
- (4) בדיקתם."
3. בסעיף 8 לחוק העיקרי -
- (1) בסעיף קטן (א) -
- (א) אחרי פסקה (1) יבוא:
- "(א1) תיקון, הוסיף או מחק שלא כדין רישום בדרכון או בתעודת מעבר או תלש חלק מהם;"

¹ סי' תשי"ב, עמ' 260; סי' תשי"ז, עמ' 142.

(ב) אחרי פסקה (4) יבוא:

"(4) החזיק דרכון או תעודת מעבר לאחר שנעשו בהם שלא כדין שינוי, תיקון, הוספה, מחיקה או תלישה חלק, ולא הוכיח כי החזיקה היתה בתום לב:"

(2) בסעיף קטן (ב), אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) למלא אחר דרישה להמציא דרכון או תעודת מעבר כאמור בסעיף 26."

4. בסעיף 10 לחוק העיקרי, במקום "הפרטים שיפורטו בדרכון ובתעודת מעבר" יבוא תיקון בסעיף 10 "צורתם של דרכון ושל תעודת מעבר, הפרטים שיפורטו בהם".

דברי הסבר

החוק המוצע בא להסיר כמה ליקויים שנתגלו בחוק הקיים במשך השנים הרבות שבהן הופעל החוק. הוכרר כי היו מקרים שאנשים הגיעו לארץ בתור עולים כשכוונתם האמיתית היתה לרכוש דרכון ישראלי ולצאת בו לארצות חוץ כדי להשתקע שם. החוק המוצע בא לקבוע שדרכון יינתן רק למי ששהה בישראל לפחות שנה או שרכש את האזרחות הישראלית עם לידתו; מי ששהה בישראל פחות משנה לא יוכל לקבל דרכון אלא בגסיבות מיוחדות, אך יהיה זכאי לקבל תעודת מעבר (סעיף 1).

הוברר כי אזרחים ישראליים בארצות חוץ השתמשו בדרכון הישראלי שבידם ובהגנת המדינה הנובעת מכך רק לשם הקלה על השתקעותם שם ועל ניתוק כל קשר של ממש עם הארץ. מוצע להסמין את שר הפנים, באישור הממשלה, לקבוע סוגים של אזרחים שלא יינתן להם דרכון בחו"ל ולא יוארך תקפו של דרכון שבידם אלא לשם שיבתם לישראל, חוץ ממקרים מיוחדים שאושרו על ידי שר הפנים (סעיף 2).

לפי החוק הקיים רשאי שר הפנים לבטל דרכון או תעודת מעבר ולצוות על החזרתם. מוצע להוסיף הוראה המסמיכה את שר הפנים לדרוש מאדם שימציא לו דרכונו או תעודת מעבר שלו גם כדי לבטלם לאחר שפקע תקפם, לחדשם אם נהבילו, לשנות בהם את הרישום של פרטים מסויימים או כדי לבדוק אותם (סעיף 2).

היו מקרים שבהם נתגלו בדרכון או בתעודת מעבר שינויים שנעשו שלא כדין ולא ניתן היה להוכיח מי עשה זאת. מוצע להטיל במקרים כאלה על בעלי התעודות להוכיח שהחזיקו בהן בתום לב (סעיף 3).

להלן הוראות החוק העיקרי שמוצע להחליפם או לחקנם:

למי ניתן דרכון או תעודת מעבר	2.	(א) דרכון יינתן לאזרח ישראלי לפי בקשתו.
	(ב)	תעודת מעבר תינתן -
	(1)	למי שאיננו אזרח ישראלי או למי שאזרחותו בלתי מוגדרת או מסופקת;
	(2)	במקרים מיוחדים - לאזרח ישראלי לפי בקשתו.
ענשים	8.	(א) אדם שעשה אחת מאלה:
	(1)	זייף דרכון או תעודת מעבר, או שינה ללא רשות כל פרט בהם, או עשה פעולה המכוונת לזיוף או לשינוי כזה;
	(2)	החזיק או השתמש, ביודעין, בדרכון או בתעודת מעבר שזויפו או ששוננו ללא רשות;
	(3)	השתמש שלא כחוק בדרכון או בתעודת מעבר שאינם שלו או שאין שמו מפורש בהם;

(4) הניח לאדם אחר להשתמש שלא כחוק בדרכונו או בתעודת המעבר שלו, ואין שמו של אותו אדם אחר מפורש בהב;
 (5) מסר, ביוזעין, הודעה כוזבת בפרט חשוב לשם קבלת דרכון או תעודת מעבר, או לשם הארכתו, שינויים או תיקונים,
 דינו - מאסר עד שנתיים או קנס עד חמש מאות לירות או שני הענשים כאחד.

(ב) אדם שסירב או התרשל -
 (1) להחזיר דרכון או תעודת מעבר לאחר שנצטווה להחזירם;
 (2) למסור לתחנת משטרה דרכון או תעודת מעבר שמצא,
 דינו - מאסר עד שלושה חדשים או קנס עד מאתיים לירות או שני הענשים כאחד.

10. השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להחקי תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, ובכלל זה בענין הפרטים שיפורטו בדרכון ובתעודת מעבר והשינויים של פרטים כאלה, וכן בענין האגרות שישולמו בעד שירותים לפי חוק זה.

חוק הכניסה לישראל (תיקון), תשכ"ו-1965

1.	במקום סעיף 1 לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952: (להלן - החוק העיקרי), יבוא:	החלטת סעיף 1
1.	(א) מי שאיננו אזרח ישראלי, תהיה כניסתו לישראל על פי אשרת עולה או על פי אשרה לפי חוק זה. (ב) מי שאיננו אזרח ישראלי או בעל אשרת עולה או תעודת עולה, תהיה ישיבתו בישראל על פי רשיון ישיבה לפי חוק זה.	"הוראות כלליות"
2.	האמור בסעיף 2 לחוק העיקרי יסומן כסעיף קטן (א) ואחריה יבוא:	תיקון סעיף 2
	"(ב) אשרה ורשיון לישיבת מעבר או לישיבת ביקור יכול שיינתנו לקבוצת בני-אדם בצוותא."	
3.	במקום סעיף 7 לחוק העיקרי יבוא:	החלטת סעיף 7
7.	לא ייכנס אדם לישראל, בין שהוא אזרח ישראלי ובין שאיננו אזרח ישראלי, אלא באחת מתחנות הגבול שקבע שר הפנים בצו שפורסם ברשומות, ולאחר שהתייצב שם לפני קצין בקורת הגבולות והציג לפניו דרכון או תעודת מעבר בני-תוקף; שר הפנים רשאי לפטור אדם מהוראות סעיף זה."	"תחנות גבול"
4.	בסעיף 14 לחוק העיקרי, במקום פסקה (4) יבוא:	תיקון סעיף 14
	"(4) אגרות בעד מתן אשרות ורשיונות לפי חוק זה לסוגיהם והפטור מהן."	
5.	בסעיף 17 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:	תיקון סעיף 17
	"(א) חוק זה לא יחול על כניסתו לישראל של מי שבא על פי אשרה דיפלומטית או אשרת שירות, ולא על ישיבתו של אדם כאמור בישראל שיש בידו דרכון חוץ דיפלומטי או דרכון שירות חוץ בני-תוקף."	
6.	בסעיף 18 (ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא:	תיקון סעיף 18
	"אין בהוראה זו כדי למנוע את שר הפנים מליתן רשיון לישיבת קבע לאדם שנכנס כאמור, ומשניתן לו הרשיון, יחולו עליו הוראות חוק זה."	

1 ס"ח תשי"ב, עמ' 354.

דברי הסבר

החוק המוצע מביא כמה תיקונים שהם פרי הנסיון בהפעלת החוק, ואלה העיקריים שבהם:

1. סעיף 1 לחוק הקיים אומר:

"מי שאיננו אזרח ישראלי או עולה לפי חוק השבות, תש"ו-1950, תהיה כניסתו לישראל על פי אשרה, וישיבתו בישראל על פי רשיון ישיבה לפי חוק זה."

לפי זה, עולה שהצהיר עם עלייתו שאין ברצונו להיות אזרח ישראלי, בהתאם לסעיף 2(ג) (2) לחוק האזרחות, תש"ב-1952, רשאי לשוב ולהיכנס לארץ ללא כל אשרה, בעוד שההוראה נתכונה לפטור אותו מאשרה לפי חוק הכניסה רק לענין כניסתו לצורך עלייתו. מוצע לפרש בחוק, כי מי שאיננו אזרח ישראלי כניסתו היא על פי אשרת עולה או על פי אשרה רגילה (סעיף 1).

2. לפי תקנה 1 לתקנות שעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ), תש"ח-1948, חייב היוצא לחוץ-לארץ להציג בשעת יציאתו, לפני קצין בקורת הגבולות, דרכון או תעודת מעבר בני-תוקף, או תעודה אחרת שהוצאה לו למטרה זו על ידי שר הפנים. אין הוראה מקבילה לגבי כניסתו של אדם לישראל, מלבד ההוראה שבסעיף 7 האומרת:

"לא ייכנס אדם לישראל אלא באחת מחהנות הגבול שקבע שר הפנים בצו שיפורסם ברשומות."

מוצע להוסיף לחוק הקיים חיוב כללי להציג דרכון או תעודת מעבר לפני קצין בקורת הגבולות, ולהסמיך את שר הפנים לפטור אדם מחובת כניסה בתחנת גבול דוקא או מהצגת דרכון או תעודת מעבר (סעיף 3).

3. סעיף 17(א) לחוק הקיים קובע:

"(א) חוק זה לא יחול על מי שבא לישראל על פי אשרה דיפלומטית או אשרת שירות."

כדי למנוע ספק מוצע לפרש, שהחוק לא יחול לא רק על כניסתם של נציגים זרים אלא גם על ישיבתם בארץ, והוא כל עוד דרכונם הוא בר-תוקף (סעיף 5).

4. סעיף 18 לחוק העיקרי קובע לאמור:

"18. (א) חוק זה יחול על מי שייכנס לישראל אחרי תחילת תקפו ועל ישיבתו בישראל של אדם כזה.

(ב) מי שנכנס לישראל לפני תחילת תקפו של חוק זה, דינו יהיה כאילו חוק זה לא נתקבל.

(ג)

יש בארץ אנשים שנכנסו לישראל לפני יום 5.9.52, הוא יום תחילתו של החוק העיקרי, ואין בידם רשיון לישיבת קבע. מוצע, להסמיך במפורש את שר הפנים ליתן לאנשים אלה רשיונות לישיבת קבע ולהחיל עליהם בדרך זו את הוראות החוק.

חוק לתיקון פקודת המועצות המקומיות, תשכ"ו-1965

1. אחרי סעיף 10 לפקודת המועצות המקומיות¹ (להלן – הפקודה) יבוא:
- א.10 מועצה מקומית רשאית, בכפוף להוראות הפקודה, צו הכינון ותקנות שהתקין השר לענין זה, להיות צד לשיק הנושא עליו את יום הוצאתו למעשה ולהתחייב בשטר חוב.
- ב.10 האמור בסעיף 10א לא יתפרש כפוטר מאחריות אישית את החותם בשם מועצה מקומית על שטר שאין המועצה מוסמכת להתחייב בו או שאין הוא מוסמך לחייב בו את המועצה המקומית.
2. אחרי סעיף 13 לפקודה יבוא:
- א.13 מועצה מקומית לא תהא רשאית לערוך לחיובו של אדם אחר אלא באישור של השר או של מי שהשר הסמיכו לכך.
- הוספת סעיפים
10א ו-10ב
- אחריות אישית
שמורה
- דוח סעיף 13

דבריו הסבר

הוברר כי ללא הסמכה מפורשת בחוק אין מועצה מקומית רשאית לחתום על שטרות: ראה ע"א 115/62, בנק מרכזי קנדה-ישראל בע"מ נגד מ. אלון (פסקי-דין, כרך ט"ז, עמ' 1363).

בשעתו נפסק כאמור גם לגבי עיריות, ובעקבות פסיקה זו נתקבל חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 17), תשכ"א-1961, שהוסיף, בין השאר, הוראה המסמיכה עיריה להיות צד לשיק הנושא עליו את יום הוצאתו למעשה ולהתחייב בשטר חוב; הוראה זו כלולה בנוסח החדש של פקודת העיריות בסעיפים 199 ו-200.

מוצע להסמיך מועצה מקומית לחתום על שטרות, בדומה לסמכות שהוענקה לעיריות (סעיף 1).

עד כה לא היתה הגבלה על סמכותן של מועצות מקומיות לתת ערבויות. כדי לשמור על המועצות המקומיות שלא יסתכרו בהענקת ערבויות ללא בקורת, מוצע להתנות מתן ערבות על ידי מועצה מקומית באישור שר הפנים או מי שהשר הסמיכו לכך (סעיף 2).

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 9, תשכ"ה, עמ' 256.